

มาตรา 220 " ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในความผิดของตัวแทนของตน กับทั้งของบุคคลที่ตนใช้ในการชำระหนี้นั้นโดยขนาดเสมอแก่กันว่าเป็นความผิดของตนเอง ฉะนั้น แทนตนมีนิติกรรมมาตรา 373 ทั่วไปบังคับแก่กรณีเช่นนี้ด้วยไม่ "

คำอธิบาย โดยปกติแล้วในการปฏิบัติกิจการชำระหนี้ ลูกหนี้จะทำการชำระเองหรือจะให้บุคคลอื่นทำการชำระหนี้แทนตนก็ย่อมกระทำได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 314 ที่ว่า " อันการชำระหนี้นั้น ท่านว่าบุคคลภายนอกจะเป็นผู้ชำระก็ได้ เว้นแต่สภาพแห่งหนี้จะไม่เปิดช่องให้บุคคลภายนอกชำระ หรือจะชักจูงเจตนาอันคู่กรณีได้แสดงไว้ ... " ดังนั้น ลูกหนี้จึงอาจตั้งตัวแทนหรือให้บุคคลอื่นในการชำระหนี้แทนตนก็ได้ กรณีของตัวแทนนั้นก็คงจะมีความหมายตามมาตรา 797 ส่วนคำว่า บุคคลที่ลูกหนี้ใช้ในการชำระหนี้ นั้น จะเป็นบุคคลใดก็ได้ไม่จำกัด เช่นอาจเป็นบุคคลที่ลูกหนี้จ้าง วาน หรือใช้ก็ได้เช่นกัน ความตามมาตรานี้ เมื่อลูกหนี้ตั้งตัวแทนหรือให้บุคคลอื่นในการชำระหนี้แทนตน ก็สมควรที่จะต้องรับผิดชอบ ในความผิดของตัวแทนแห่งตนกับทั้งของบุคคลที่ตนใช้ในการชำระหนี้ นั้นขนาดเสมอแก่กันว่าเป็นความผิดของตนเอง ก็จะต้องรับผิดชอบในการกระทำของบุคคลเหล่านั้น เสมือนหนึ่งว่าตนได้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นด้วยตนเอง โดยจะบอกปฏิเสธไม่รับผิดชอบโดยอ้างว่าตนไม่รู้ไม่เห็นด้วยกับการกระทำของบุคคลเหล่านั้นไม่ได้

ตัวอย่าง ก. ยืมรถยนต์ของ ข. มาใช้ ครั้นถึงกำหนดส่งคืน ก. ได้ใช้ให้ ค. ซึ่งเป็นคนขับรถยนต์ของ ก. ขับรถไปส่งที่บ้าน ข. แคร่ระหว่างทางที่นำรถยนต์ไปคืน ค. ได้ขับรถยนต์ไปประมาทชนกับเสาไฟฟ้าทำให้รถพังเสียหาย หรือ ค. ได้แซงเขาารถยนต์คันดังกล่าวนั้นหลบหนีไป ดังนี้ ถือว่า ก. ผู้เป็นลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบต่อ ข. เสมือนหนึ่งว่าเป็นการกระทำของ ก. เอง จะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้

ฎีกา 554/2502 ตัวแทนของบริษัทจำเลยได้ไปซื้อรถยนต์ใหม่บริษัทจำเลยจากโจทก์ โดยอ้างว่าบริษัทจำเลยนั้นเป็นผู้ค้าโภคภัณฑ์ โจทก์ไม่จำต้องเรียกเก็บภาษีการค้าซื้อโภคภัณฑ์ และภาษีบำรุงเทศบาลจากบริษัทจำเลย โจทก์หลงเชื่อจึงไม่ได้เรียกเก็บ ภายหลังกรมสรรพากรตรวจพบว่าบริษัทจำเลยมิได้จดทะเบียนการค้าโภคภัณฑ์ จึงเรียกเก็บเพิ่มอีกเท่าหนึ่งจากโจทก์

โจทก์เสียไปแล้ว ทั้งนี้ โจทก์ยอมเรียกเก็บเงินค่าภาษีที่เสียไปทั้งสิ้นจากบริษัทจำเลยได้ เพราะ
เป็นผลเสียหายโดยตรงอันเนื่องมาจากจำเลย

ฎีกา 1408/2518 ผู้รับประกันภัยเอาประกันภัยที่เกิควินาศภัยไปไว้ที่ผู้ซึ่งรับงานของผู้รับ
ประกันภัยมาทำ ต้องรับผิดชอบในการที่อุปกรณ์ในรถหายไปในระหว่างที่อยู่ผู้รับประกันภัย

บทหมายของมาตรา 220 บัญญัติว่า " แต่บทบัญญัติแห่งมาตรา 373 หาใช่บังคับ
แก่กรณีเช่นนี้ด้วยไม่ " อธิบายได้ดังนี้ คือตามมาตรา 373 นั้น โดยทั่วไปแล้ว ถ้าลูกหนี้ได้ทำ
ข้อตกลงไวล่วงหน้ากับเจ้าหนี้ เป็นช้อยกเว้นมิให้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบเพื่อถดถอย หรือความประมาท
เลินเล่ออย่างร้ายแรงของตนนั้น ถือว่ายอมตกเป็นโมฆะ คือเสียเปล่าเหมือนกับว่ามีได้ทำความ
ตกลงกันเอาไว้เลย แต่กรณีตามมาตรา 220 นั้น ใ้มีการกำหนดไว้เป็นพิเศษว่า " บทบัญญัติ
แห่งมาตรา 373 หาใช่บังคับแก่กรณีเช่นนี้ด้วยไม่ " ซึ่งหมายความว่า ความในมาตรา 373 นั้น
จะนำมาใช้บังคับแก่กรณีตามมาตรา 220 ไม่ได้ กล่าวคือ ลูกหนี้กับเจ้าหนี้สามารถทำความตกลง
กันไวล่วงหน้าได้ว่า ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อถดถอยหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง
ของตัวแทนแห่งลูกหนี้หรือของบุคคลที่ลูกหนี้ใช้ในการชำระหนี้ได้โดยถือว่าเป็นข้อตกลงที่สมบูรณ์ ใช้
บังคับกันได้ แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าหากว่าไม่มีข้อตกลงกันไวล่วงหน้าว่าลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบแล้ว
ลูกหนี้ก็จะต้องรับผิดชอบเพื่อถดถอยหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของตัวแทนแห่งลูกหนี้
หรือของบุคคลที่ลูกหนี้ใช้ในการชำระหนี้ด้วย และสำหรับคำว่า " ถดถอย " นั้น หมายความว่า
เป็นการหลอกลวงให้เขาสำคัญผิด

ตัวอย่าง ก.ทำสัญญาขายข้าวสารให้ ข. โดยตกลงกันว่า ก.จะให้ ค. เป็นผู้ขน
ข้าวสารไปส่งมอบให้ ข. และมีข้อตกลงกันต่อไประหว่าง ก.กับ ข.อีกว่า ก.จะไม่ต้องรับผิด
ชวยในความเสียหายอันเกิดแก่ถดถอย หรือเกิดแก่ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของ ค.
ดังนี้ ถือว่าข้อตกลงซึ่ง ก.และ ข.ได้ทำกันไวล่วงหน้าเพื่อยกเว้นความรับผิดชอบของ ก.ผู้เป็นลูกหนี้
ดังกล่าวยอมมีผลใช้บังคับกันได้ตามความในมาตรา 220 ไม่ตกเป็นโมฆะตามมาตรา 373 แต่ถา
ก.ทำความตกลงไวล่วงหน้ากับ ข. เป็นช้อยกเว้นว่า ก.จะไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อถดถอยหรือเพื่อความ

ประมาณเงินเลขอย่างร้ายแรงของ ก. เองแล้ว ถือว่าชดถกลงแทนนี้ เป็นโมฆะตามมาตรา 373
ถึงแม้ว่า ข. จะไต่ถามข่มขู่ด้วยก็ตาม

คำถามทายมาตรา

คำถาม 1 นางจิตยืมสร้อยคอของนางเพชรมาสวมในงานเลี้ยงขึ้นบ้านใหม่ สัญญาว่าจะส่งคืนให้ในวันที่ 10 สิงหาคม 2528 เมื่อถึงกำหนดนางจิต ไม่ว่างจึงมอบให้น.ส.ขวัญ บุตรสาวของตน เป็นผู้นำสร้อยคอไปส่งคืน แต่ น.ส.ขวัญถือโอกาสสวมสร้อยคอนั้นไปในงานแต่งงานเพื่อชม ยังไม่ส่งคืนในวันนั้น โดยไม่บอกให้นางจิตทราบ รุ่งขึ้นวันที่ 11 สิงหาคม 2528 น.ส.ขวัญ ให้นำสร้อยคอไปเพื่อจะส่งคืนให้แก่นางเพชร แต่ในระหว่างทางได้ถูกคนร้ายขโมยไป นางจิตและ น.ส.ขวัญจะฟ้องร้องขอคืนนางเพชร ในการที่ไม่สามารถส่งสร้อยคอคืนหรือไม่

คำตอบ ข้อเท็จจริงตามปัญหา นางจิตสัญญาจะส่งคืนสร้อยคอในวันที่ 10 สิงหาคม 2528 จึงเป็นหนี้ที่กำหนดเวลาชำระไว้ตามวันแห่งปฏิทิน เมื่อไม่ส่งคืนตามกำหนด นางจิตถูกหนี้ ข่มขู่ตกเป็นผู้ผิดคดีโดยมีทัณฑ์ขังเลข ตาม ป.พ.พ. มาตรา 204 วรรคสอง แม้นางจิตจะมอบให้น.ส.ขวัญนำสร้อยคอไปส่งคืนตามกำหนด แต่ น.ส.ขวัญกลับฝ่าฝืนนำสร้อยคองานจิตไม่ทราบ นางจิตก็ต้องรับผิดชอบในความผิดของ น.ส. ขวัญที่ตนใช้ในการชำระหนี้ จะยกเป็นข้อแก้ตัวเพื่อ รับผิดชอบไม่ได้ (ตาม ป.พ.พ. มาตรา 220) รุ่งขึ้นวันที่ 11 สิงหาคม 2528 น.ส.ขวัญ ให้นำสร้อยคอเพื่อจะไปส่งคืนให้แก่นางเพชร แต่เป็นการกระทำหลังจากถูกหนี้ผิดชำระหนี้แล้ว ทั้งนี้ เมื่อถูกคนร้ายขโมยไปแม้จะมีใจความผิดของ น.ส.ขวัญ นางจิตถูกหนี้ก็ต้องรับผิดชอบในการที่การชำระหนี้กลายเป็นหนี้วิสัยในระหว่างเวลาที่ผิดคดี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 217 ไม่ว่าจะมีความผิดของลูกหนี้หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่ความเสียหายนั้น ถึงแม้ว่าตนจะชำระหนี้ทัน เวลาที่กำหนดก็จะต้องเกิดมีอยู่กันเอง แต่ตามปัญหานางจิตส่งคืนสร้อยคอให้แก่นางเพชรตาม กำหนดความเสียหายย่อมจะไม่เกิดขึ้น นางจิตจึงต้องรับผิดชอบต่อนางเพชรในการที่ไม่สามารถ ส่งสร้อยคอคืน ส่วน น.ส. ขวัญเป็นแต่เพียงตัวแทนหรือบุคคลที่นางจิตใช้ในการชำระหนี้ มิใช่

ลูกหนี้ของนางเพชร จึงไม่ต้องรับผิด ตาม ป.พ.พ. มาตรา 217 ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วย ความรับผิดของลูกหนี้ อีกทั้งมาตรา 220 ก็มีบัญญัติให้ น.ส.ขวัญต้องรับผิดด้วย น.ส.ขวัญ จะต้องรับผิดก็เฉพาะแต่ในกรณีที่เป็นผู้ทำให้สร้อยคอสูญหายไป แต่ตามปัญหาถือว่ากรณีที่ลูก คนร้ายจี้เอาไปมิใช่ความผิดของ น.ส.ขวัญ น.ส.ขวัญจึงไม่ต้องรับผิดชดเชยตนนางเพชร

คำถาม 2 ก.ไปซื้อแจกันที่บ้านของ ข. ตกลงกันว่า ข.จะให้ ค.คนขับรถของ ตนเอาแจกันไปส่งให้บ้าน ก. โดย ก.กับ ข.ตกลงกันว่า ถ้ามีความเสียหายใด ๆ เกิดขึ้นแก่แจกัน ที่ซื้อ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นเพราะการกระทำของ ข.หรือของ ค.แล้ว ข.จะไม่รับผิดชอบ ก.ทั้งสิ้น ทั้งนี้ ถ้าระหว่างทาง ค.เอาแจกันนั้นไปขายเอาเงินตามคำสั่งของ ข.เช่นนี้ ก.จะฟ้อง ข.เพื่อ เรียกเอาค่าสินไหมทดแทนความเสียหายอันเกิดแก่การที่ ก.ไม่ได้รับชมแจกันตามสัญญาได้หรือไม่

คำตอบ ข้อตกลงระหว่าง ก.กับ ข.ในข้อที่ว่า ถ้ามีความเสียหายใด ๆ เกิดขึ้น แก่แจกัน เพราะการกระทำของ ข.จึงไม่มีผลเป็นข้อยกเว้นมิให้ ข.ต้องรับผิดต่อ ก.ในการที่ ข. สั่งให้ ค.ขายแจกันให้แก่ผู้อื่นอันเป็นภลฉลของตน ข้อตกลงดังกล่าวจึงไม่มีผลกุ่มกัน ข.ได้ ตกเป็นโมฆะตามมาตรา 373 ก.จึงฟ้อง ข. เพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนได้

คำถาม 3 ก.ทำสัญญาฝากไม้ไว้กับ ข. โดยทั้งสองได้ทำข้อตกลงยกเว้นความ รับผิดไว้ล่วงหน้า ดังนี้

(1) ข.ไม่ยอมรับผิด ถ้าไม้สูญหายไปแม้จะเป็นภลฉลของ ค. บุคคลซึ่ง ข. ใ้ให้เป็นผู้รับขนไม้รายนี้คืนให้แก่ ก.

(2) ข.ไม่ยอมรับผิด ถ้าไม้สูญหายไปแม้จะเป็นความประมาทเลินเล่อของ ข.เอง
ดังนี้ ข้อตกลงยกเว้นความรับผิดไว้ล่วงหน้าทั้งสองประการ มีผลไหม้บังคับได้เพียงใด

คำตอบ ข้อตกลงตามข้อ (1) นี้ มีผลไหม้บังคับได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 220 และ ข้อตกลงตามข้อ (2) ก็มีผลไหม้บังคับได้ ไม่ต้องห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา 373 เพราะเป็นเพียง

ช้อตกลงยกเว้นความรับผิดของลูกหนี้เองเฉพาะความประมาณเงินเลื้อเท่านั้น ยังไม่ถึงขั้นประมาณเงินเลื้ออย่างร้ายแรง ซึ่งเป็นการท้วงห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา 373

มาตรา 221 " หนี้เงินอันต้องเสียดอกเบี้ยนั้น ท่านว่าจะคิดดอกเบี้ยในระหว่างที่เจ้าหนี้นี้ผิดนัดหาได้ไม่ "

คำอธิบาย หนี้เงิน นั้น หมายความว่าถึงหนี้ที่ชำระกันด้วยเงิน โดยไม่จำกัดว่าหนี้เหล่านั้นจะมีมูลเหตุอย่างไร เช่น เป็นหนี้ที่เกิดจากการกู้ยืม ชื้อขาย เช่าทรัพย์ เช่าซื้อ ฯลฯ เป็นต้น เมื่อมีกรณีที่ชำระหนี้กันด้วยเงินแล้วเราเรียกว่าหนี้เงินทั้งสิ้น หนี้เงินโดยปกติถ้าไม่มีข้อตกลงกันในระหว่างคู่กรณีให้มีการเรียกดอกเบี้ยกันไปแล้ว ก็ไม่อาจจะเรียกดอกเบี้ยกันได้ ทั้งนี้เพราะกฎหมายมิได้บังคับเอาไว้ว่า หนี้เงินนั้นจะต้องเรียกดอกเบี้ยกันได้เสมอไป เพราะฉะนั้นกรณีที่จะเรียกดอกเบี้ยกันแล้ว จึงจำเป็นต้องทำข้อตกลงกันไว้ จึงจะเรียกได้ ตัวอย่างเช่น ก. กู้ยืมเงิน ช. 1,000 บาท กำหนดชำระในวันที่ 23 ธันวาคม 2527 โดยไม่มีข้อตกลงว่าจะต้องเสียดอกเบี้ยกัน ทั้งนี้ เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ ก. ก็ชำระเงินคืนให้ ช. เพียง 1,000 บาทเท่านั้น โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม แม้โดยปกติจะเรียกดอกเบี้ยกันไม่ได้ ถ้าไม่มีข้อกำหนดในสัญญา แต่ถ้าเป็นกรณีลูกหนี้ผิดนัดในหนี้เงินแล้วก็มีกฎหมายกำหนดเอาไว้ว่าให้เรียกดอกเบี้ยได้ คือตาม ป.พ.พ. มาตรา 224 ซึ่งบัญญัติว่า " หนี้เงินนั้น ท่านให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละเจ็ดกึ่งต่อปี ... " ทั้งนี้เพราะถือว่า ถ้าลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามกำหนดแล้ว เจ้าหนี้นั้นย่อมต้องได้รับความเสียหายเพราะถ้าได้มีการชำระหนี้กันตามกำหนด เจ้าหนี้ก็อาจจะนำเงินนั้นไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ กฎหมายในมาตรา 224 จึงได้กำหนดไว้เช่นนั้น เพื่อที่เจ้าหนี้จะไม่ต้องเสียเปรียบ แต่ถ้าเกิดกรณีที่เจ้าหนี้เองเป็นฝ่ายผิดนัดแล้ว ในกรณีดังกล่าวนี้ก็ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา 221 คือเจ้าหนี้จะคิดดอกเบี้ยจากลูกหนี้ในระหว่างเวลาที่เจ้าหนี้ตกเป็นฝ่ายผิดนัดไม่ได้ ถึงแม้ว่าก่อนหน้าที่เจ้าหนี้จะตกเป็นฝ่ายผิดนัดเจ้าหนี้จะมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยจากลูกหนี้ในหนี้เงินใด ๆ โดยมีข้อกำหนดกันไว้ในสัญญาก็ตาม

ตัวอย่าง ก. กู้เงิน ช. ไป 1,000 บาท กำหนดดอกเบี้ยร้อยละ 15 ต่อปี สัญญาจะชำระเงินคืนในวันที่ 20 สิงหาคม 2528 เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ ก. ได้นำเงินคืน 1,000 บาท

พร้อมด้วยดอกเบี้ย นับตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2528 ไปชำระให้ ช. แต่ ช.ปฏิเสธ
ไม่ยอมรับโดยปราศจากมูล เหตุอันจะอ้างกฎหมายได้ ช. เจ้าหนี้จึงตกเป็นผู้ผิดนัด ทั้งนี้ นับตั้งแต่วันที่
เจ้าหนี้ผิดนัดเป็นต้นไป เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิที่จะคิดดอกเบี้ยจากลูกหนี้ได้ เจ้าหนี้มีสิทธิจะเรียก
จากลูกหนี้ได้เพียงจำนวนเท่าที่ลูกหนี้จะชำระในวันที่ยังค้างกำหนดชำระเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะ
ถือว่าการที่เจ้าหนี้ผิดนัดนั้น เป็นเพราะความผิดของเจ้าหนี้เอง

ฎีกา 2491/2522 ผู้คำประกันขอชำระหนี้ตามจำนวนที่ฟ้องรับผิด แต่เจ้าหนี้ไม่
รับชำระ เจ้าหนี้ผิดนัด ผู้คำประกันไม่ฟ้องรับผิดในดอกเบี้ยหลังจากที่เจ้าหนี้ผิดนัด

คำถามทายาทมารดา

คำถาม เอก ฎีเงินโท 1,000 บาท ทกลงให้ดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี
มีกำหนดชำระในวันที่ 1 สิงหาคม 2528 ครั้นถึงวันที่ 1 สิงหาคม 2528 เอกให้นำเงิน 1,000
บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยเพื่อไปชำระหนี้ทั้งหมดให้แก่โทที่บ้าน แต่โทไม่อยู่ เพราะเดินทางไปต่าง
ประเทศ เพิ่งกลับมาเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2528 โทไปขอชำระหนี้ เอกยอมชำระหนี้ให้เฉพาะ
1,000 บาท และดอกเบี้ยถึงวันที่ 1 สิงหาคม 2528 ส่วนดอกเบี้ยต่อจากนั้นไม่ยอมชำระโดยอ้าง
ว่าโทเป็นฝ่ายผิดนัดไม่รับชำระหนี้เอง ค้างนี้ ข้ออ้างของเอกฟังได้หรือไม่

คำขอ เอกนำเงินไปชำระหนี้ในวันที่ถึงกำหนด เป็นการขออนุญาตชำระหนี้
โดยชอบ เมื่อโทไม่อยู่รับชำระหนี้ยอมตกเป็นผู้ผิดนัดตาม ป.พ.พ. มาตรา 207 จะอ้างเอาการ
เดินทางไปต่างประเทศมาเป็นข้อแก้ตัวมิได้ (ไม่ใช่กรณีตามมาตรา 212) เมื่อโทเจ้าหนี้เป็นผู้
ผิดนัด ย่อมไม่มีสิทธิคิดดอกเบี้ยในระหว่างที่ตนผิดนัด ตาม ป.พ.พ. มาตรา 221 ที่เอกชำระดอก-
เบี้ยให้เพียงถึงวันที่ 1 สิงหาคม 2528 นั้นถูกต้องแล้ว ข้ออ้างของเอกฟังขึ้น

มาตรา 222 " การเรียกเอาค่าเสียหายนั้น ได้แก่เรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความ
เสียหายเจหนที่ตามปกติย่อมเกิดขึ้นแก่การไม่ชำระหนี้

เจ้าหน้าที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ แม้กระทั่งเพื่อความเสียหายอันเกิดแก่พฤติกรรมการพิเศษ หากว่าตุกรณที่เกี่ยวของใดคาคเห็นหรือควรจะใดคาคเห็นพฤติการณ์เช่นนั้นล่วงหน้าก่อนแล้ว "

คำอธิบาย ในเรื่องของการเรียกค่าสินไหมทดแทนความเสียหายนั้น ในมาตรา 222 ใดกำหนดหลักเกณฑ์ที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนไว้ 2 ประการด้วยกัน คือ

1. ตามวรรคแรก บัญญัติถึงค่าสินไหมทดแทนในกรณีปกติ
2. ตามวรรคสอง บัญญัติถึงค่าสินไหมทดแทนในพฤติการณ์พิเศษ

ตามวรรคแรก ค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย " ตามปกติ " หมายความว่า ความถึงค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นตามปกติธรรมดา เมื่อมีการไม่ชำระหนี้ กล่าวคือ เป็นผลธรรมดาที่เห็นได้ชัดเมื่อมีการไม่ชำระหนี้ตนเอง สำหรับคำว่า " ไม่ชำระหนี้ " ในที่นี้หมายความว่า การไม่ชำระหนี้เลยหรือชำระหนี้ แต่เป็นการชำระหนี้ที่ไม่ถูกต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ด้วย เช่น การชำระหนี้ล่าช้า ชำระหนี้ไม่ครบถ้วน ชำระหนี้ผิดประเภท ผิดเวลา ผิดสถานที่ ผิดทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ หรือชำระหนี้ผิดไปจากที่ใดตกลงกันไว้ การไม่ชำระหนี้ดังกล่าวนี้ ถ้าเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่เจ้าหนี้แล้ว ถือว่าเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายได้ ซึ่งเรียกว่าเป็นค่าสินไหมทดแทนความเสียหายตามปกติ

ตัวอย่าง (1) ก.ทำสัญญาซื้อรถยนต์จาก ข. เมื่อ ข.นำรถยนต์มาส่งมอบให้แล้วปรากฏว่าไฟหนารถแตกไปข้างหนึ่ง ก.ต้องเสียเงินค่าซ่อมไป 200 บาท ค่าซ่อมที่เสียไปถือว่า เป็นค่าสินไหมทดแทนความเสียหายอันเกิดขึ้นตามปกติ ก.มีสิทธิเรียกเอาเงินจำนวนนี้จาก ข.ได้

ตัวอย่าง (2) ก.ซื้อรถยนต์จาก ข. ข.นิยัดไม่ส่งมอบรถยนต์ให้ตามกำหนดทำให้ ก.ไม่มีรถยนต์ใช้ไปทำงาน ต้องเสียค่าแท็กซี่ไปทำงานวันละ 200 บาท ดังนี้ ก.เรียกเงินที่ท้องเสียไปนั้นจาก ข.ได้ ถือว่าเป็นค่าสินไหมทดแทนความเสียหายตามปกติที่เกิดจากการไม่ชำระหนี้

ข้อสังเกต ในเรื่องการเรียกค่าสินไหมทดแทนความเสียหายนี้ ต้องปรากฏว่า เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายจากการที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ จึงจะเรียกค่าเสียหายได้ แต่หากการที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายอะไรแก่เจ้าหนี้แล้ว เจ้าหนี้ก็จะเรียกค่าเสียหายจากลูกหนี้ไม่ได้ และความเสียหายอันเกิดจากการไม่ชำระหนี้ นั้น จะกำหนดกันเป็นเท่าใดก็ได้แต่จะตกลงกันโดยการพิสูจน์ว่าเสียหายเท่าใด ซึ่งถ้าไม่อาจตกลงกันได้ ศาลก็จะเป็นผู้ชี้ขาดกำหนดให้เอง โดยจะมากน้อยเพียงใดนั้นก็แล้วแต่พฤติการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นประมาณแล้วแต่กรณีไป

ฎีกา 1141/2502 ค่าสินไหมทดแทนในการที่ผู้เช่าออกจากสถานที่เช่าเนิ่นนานนั้น ตามธรรมดาควรจะเป็นจำนวนเงินเท่ากับค่าเช่าเป็นรายวัน ส่วนค่าเสียหายอื่นนอกจากนี้ นับว่าเป็นค่าเสียหายในพฤติการณ์พิเศษ ซึ่งผู้เช่าจะต้องรู้ถึงความเสียหายพิเศษนี้ในระยะเวลาอันสมควร ก่อนที่ตกลงไว้ว่าจะออกจากสถานที่เช่า จึงจะเรียกค่าเสียหายในพฤติการณ์พิเศษจากผู้เช่าได้

ฎีกา 1358-1369/2506 การที่จำเลยร้องขอแก้คำพิพากษาทำให้สามโจทก์เสียใจไปกระโดดน้ำตาย การที่โจทก์ต้องเสียค่าทำศพสาม และการที่ไม่ได้ค่าสินไหมนั้น ความเสียหายเหล่านี้ไม่ใช่เป็นผลโดยตรงแห่งการกระทำของจำเลย เรียกร้องให้จำเลยรับผิดชอบไม่ได้

ฎีกา 1086/2509 ค่าเสียหายฐานผิดสัญญา ตาม ป.พ.พ. มาตรา 222 นั้น แม้โจทก์จะนำสืบค่าเสียหายไม่ได้ ศาลก็คำนวณค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้นให้โจทก์ได้ตามพฤติการณ์ที่ปรากฏในคดี

ฎีกา 255/2513 โจทก์ฟ้องขอให้บังคับให้จำเลยโอนที่ดินให้ โดยที่ราคาที่ดินที่พิพาท 240,000 บาท จำเลยก็รับว่ามีราคาเท่านี้ ถ้าไม่อาจโอนที่ดินที่พิพาทให้โจทก์ได้ ศาลจะพิพากษาให้จำเลยคืนเงิน 20,000 บาท เท่าราคาที่ดินที่โจทก์ซื้อจากจำเลยหาชนไม่ จำเลยต้องชดเชยเงิน 240,000 บาทแก่โจทก์

ฎีกา 1346/2517 เงินค่าใช้จ่ายในการห่วงถามของทายาทซึ่งโจทก์ได้จ่ายไปแล้วนั้น ถือไม่คว่ำเป็นผลโดยตรงอันเกิดจากการกระทำของจำเลย จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้เงินจำนวนนี้

ฎีกา 2385/2523 หลังจากที่มีบริษัทโจทก์ออกเลิกสัญญาซื้อขายกับบริษัทจำเลยแล้ว บริษัทโจทก์ได้ซื้อเครื่องทำความชื้นจากผู้ติดตามจำนวนและในราคาซึ่งถูกกว่าที่บริษัทโจทก์ตกลงซื้อจากบริษัทจำเลย จึงถือไม่คว่ำความบริษัทโจทก์ได้รับความเสียหาย และไม่อาจจะเรียกเบี่ยงปรับจากบริษัทจำเลยได้ แม้อตามสัญญาจะตกลงกันว่า ถ้าบริษัทจำเลยเลิกสัญญาจะขมไขค่าเสียหายและขมไขใหม่ปรับอีกด้วยก็ตาม

ฎีกา 1581/2524 ผู้ซื้อสินค้าไม่ส่งเรือมารับตัวเขียวจากผู้ขาย ราคาตัวเขียวขณะที่เลิกสัญญาสูงกว่าราคาขณะตกลงขาย ผู้ขายไม่ชากทำไรหรือผลประโยชน์ จึงเรียกค่าเสียหายจากผู้ซื้อไม่ได้

ตามวรรคสอง คำสินไหมทดแทนความเสียหายอันเกิดแต่ " พฤติการณ์พิเศษ " หมายความว่า เป็นการเรียกค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่ไม่ใช่กรณีปกติธรรมดาอย่างความในวรรคแรก แต่เป็นความเสียหายที่นอกเหนือจากนั้น ซึ่งโดยปกติแล้วความเสียหายดังกล่าวนี้ไม่มีใครคาดคิดว่าจะเกิดขึ้นได้เนื่องจากการไม่ชำระหนี้ ภัยเหตุนี้ การที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนความเสียหายอันเกิดแต่พฤติการณ์พิเศษได้นั้นจึงจำเป็นต้องเป็นกรณีที่ถูกหนี้ได้ค่าเห็นหรือควรจะได้ค่าเห็นพฤติการณ์เช่นนั้นล่วงหน้าก่อนแล้ว สำหรับเวลาของการที่ถูกหนี้ควรจะได้เห็นหรือควรจะได้ค่าเห็นนั้น ถือว่าน่าจะเป็นเพียงเวลาขณะการเลิกสัญญาได้เสียแล้ว ไม่จำเป็นว่าถูกหนี้จะต้องทราบหรือควรค่าเห็นถึงความเสียหายอันเกิดแต่พฤติการณ์พิเศษนั้นก่อนการทาสัญญา (ฎีกา 556/2511)

ตัวอย่าง ก.สั่งซื้อวิทยุจาก ข.ในราคา 1,000 บาทเพื่อที่จะไปขายต่อให้ ค.ในราคา 1,300 บาท ถ้า ข.ผิดนัดไม่นำวิทยุมาส่งให้ ก.ตามกำหนด ทำให้ ก.ไม่มีวิทยุไปขายต่อให้ ค. และทำให้ชากทำไรไป 300 บาท ทั้งนี้ ถ้า ข.ไม่รู้หรือไม่มีเหตุอันควรจะได้รู้

ก. จะนำวิทยุไปขายต่อเพื่อทำไรแล้ว ข. ก็ไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายดังกล่าว เพราะเป็น ความเสียหายที่เกิดจากพฤติการณ์พิเศษ แต่ถ่า ข. ใ้ครูโดย ก. บอกไว้ล่วงหน้าหรือรู้มาโดยวิธีอื่นก็ตาม กรณีนี้ ข. ต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากพฤติการณ์พิเศษนี้ด้วยเป็นเงิน 300 บาท

ฎีกา 2339/2517 โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยฐานผิดสัญญาไม่ขายที่ดิน ให้โจทก์ โดยคำนวณจากผลกำไรทั้งหมดซึ่งโจทก์คาดหมายว่าจะขายที่ดินได้ในราคาสูงกว่าราคา ที่ซื้อจากจำเลย ความเสียหายที่โจทก์เรียกร้องนั้นเป็นเพียงความหวังของโจทก์ โจทก์จะขาย ที่ดินได้ในราคาเดิมหรือไม่ ไม่เป็นที่แน่นอน ยังฟังไม่ได้ว่าโจทก์ได้รับความเสียหายอันเกิดแต่ พฤติการณ์พิเศษ แต่ที่ดินที่จะซื้อขายมีทางหลวงตัดผ่านไป พอคาดหมายได้ว่าต้องมีราคาเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นความเสียหายเจนนที่ตามปกติย่อมเกิดขึ้นจากการไม่ชำระหนี้ของจำเลย ศาลมีอำนาจกำหนด ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายให้ตามที่เห็นสมควร

ฎีกา 903/2519 ค่าเสียหายที่จำเลยต้องรับผิดชอบคือ จำเลยต้องคืนเงินราคาสินค้า ที่รับไปจากโจทก์ ค่าที่โจทก์ได้ชำระค่าขนส่ง ค่าประกันภัย ค่าภาษีขาเข้าและค่านำสินค้าออกจาก คานศุลกากร ซึ่งนับว่าเป็นค่าเสียหายพิเศษที่จำเลยควรจะคาดคิดล่วงหน้าได้

ฎีกา 270/2521 ค่าเสียหายพิเศษที่คู่สัญญาต้องรับผิด คือที่ฝ่ายนั้นคาดเห็นก่อนที่ จะผิดสัญญาไม่ส่งของที่ขายแก่ผู้ซื้อ ผู้ซื้อแจ้งให้ผู้ขายทราบหลังจากทำสัญญาแตกอนส่งมอบของแล้ว ว่าถ้าผู้ขายส่งมอบของช้ากว่ากำหนด ผู้ซื้อจะถูกผู้ซื้อของทอดจากผู้ซื้อ ปรับ ผู้ขายต้องรับผิดใน ความเสียหายที่ผู้ซื้อถูกปรับ เพราะผู้ขายไม่ส่งของมาให้ผู้ซื้อจึงส่งมอบกับผู้ซื้อต่อไปไม่ได้ตามกำหนด

ฎีกา 1252/2521 ผู้เช่าไม่ออกจากที่เช่า ผู้ให้เช่าจะต้องถูกผู้ซื้อที่ดินปรับ คือ เสียดอกเบี้ยในเงินที่ผู้เช่าชำระแก่ผู้ให้เช่ามาแล้วร้อยละ 12 ต่อปี เป็นค่าเสียหายพิเศษ มิใช่ ค่าเสียโดยตรงจากการละเมิดของผู้เช่า ผู้เช่าไม่อาจคาดเห็นได้ ผู้ให้เช่าเรียกเงินจำนวนนี้ จากผู้เช่าไม่ได้

ฎีกา 3892/2524 ธนาคารโจทก์ผู้รับโอนสิทธิการเช่าไคมีเอกสารแจ้งจำเลย ผู้โอนแล้วว่า จะไร้ที่อาศัยการพิพาทเป็นที่ตั้งสำนักงานสาขาของธนาคารโจทก์ เมื่อจำเลยนิคสัญญาไม่จัดการโอน ฉะนั้น ค่าเสียหายเป็นค่าเช่าประโยชน์ในกรณีนี้ จึงเป็นค่าเสียหายที่จำเลยได้ คาคเห็นแล้ว หากินนอกเหนือจากการคาคการณ์ของจำเลยหรือไกลกว่าเหตุไม่

คำถามทายมาตรา

คำถาม ก.ทำสัญญาโอนสิทธิการเช่าบ้านหลังหนึ่งให้ ข. โดย ข.จะต้องชำระเงิน ค่าตอบแทนจำนวนหนึ่งให้ ก.ภายในกำหนดที่ตกลงกัน เมื่อ ก.ทำสัญญากับ ข.แล้ว ก.ไปทำ สัญญาซื้อที่ดินและคอกจากผู้อื่นและไควางเงินมัดจำไว้จำนวนหนึ่ง โดย ข.ไม่ทราบการที่ ก.ทำ สัญญาซื้อที่ดินและคอกเลย ก.เชื่อว่า ข.จะชำระเงินให้ตามสัญญาโอนสิทธิการเช่า แต่ปรากฏว่า ข.มิไคชำระเงินให้ ก.ตามกำหนด ก.จึงนิคสัญญาซื้อที่ดินและคอกเพราะไม่มีเงินชำระและถูกผู้ขาย ธิเงินมัดจำ ก.จะฟ้อง ข.เพื่อไครับนิคในเงินมัดจำที่ถูกธิไป โดยอ้างว่าเป็นค่าสินไหมทดแทน เพื่อความเสียหายอันเกิดจากการที่ ข.ไม่ชำระหนี้ ไคหรือไม่

คำตอบ ฟ้องไม่ไค เพราะไม่มีไคความเสียหายซึ่งตามปกติย่อมเกิดขึ้น แต่การไม่ชำระ หนี้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 222 วรรคแรก และไม่มีไคค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายตามมาตรา 215 เมื่อการที่ ก.ไปทำสัญญาซื้อที่ดินและคอกนั้น ข.มิไครู้เห็นเกี่ยวของด้วย ข.จึงไม่อาจคาคเห็น หรือควรจะได้คาคเห็นล่วงหน้าว่า ก.จะเอาเงินจาก ข.ไปชำระให้ผู้ขาย จึงไม่มีไคความเสียหาย อันเกิดแต่พฤติการณ์พิเศษ ตามมาตรา 222 วรรคสอง ข.จึงไม่ต้องรับนิคชคให้ให้ ก. (ฎีกาที่ 1722/2515)

มาตรา 223 " ถ้าฝ่ายผู้เสียหายไคมีส่วนทำความนิคอย่างไคอย่างหนึ่งก่อให้เกิด ความเสียหายควยไซร ทานว่าหนีอื่นจะต้องไคค่าสินไหมทดแทนแก่ฝ่ายผู้เสียหายมากน้อยเพียงไค นั้น ต้องอาศัยพฤติการณ์เป็นประมาณ ข้อสำคัญคือไคว่าความเสียหายนั้นไคเกิดขึ้น เพราะฝ่ายไค เป็นผูุก่อไคภัยหนักกว่ากันเพียงไร

วิธีเดียวกันนี้ ท่านให้ชี้แจงถึงความผิดของฝ่ายผู้เสียหายจะมีแต่เพียงละเลย ไม่เตือนลูกหนี้ให้รู้สึกถึงอันตราย แห่งการเสียหายอันเป็นอย่างร้ายแรงฉกฉวย ซึ่งลูกหนี้ไม่รู้ หรือไม่อาจจะรู้ได้ หรือเพียงแต่ละเลยไม่เข้าค้ำค้ำป้อง หรือบรรเทาความเสียหายนั้นด้วย อันนี้ บทบัญญัติแห่งมาตรา 220 นั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม "

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นเรื่องการชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายในกรณีที่ ฝ่ายผู้เสียหายเองมีส่วนในการทำผิดอยู่ด้วย ในการชดเชยค่าเสียหายจึงต่างไปจากในกรณีปกติโดยทั่วไปซึ่งถือหลัก ใครเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายก็ต้องเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด มาตรา 223 นี้ จึงกำหนดว่า ถ้าเกิดกรณีที่ผู้เสียหายเองมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายอยู่ด้วย ในการที่จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายกันมากน้อยเพียงใดนั้น ก็ให้อาศัยพฤติการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นประมาณ โดยพิจารณาว่า ความเสียหายนั้นใดก่อให้เกิดขึ้น เพราะฝ่ายไหนเป็นผู้ก่อมากน้อย เพียงใด กล่าวโดยสรุปก็คือ ถ้าลูกหนี้ใดก่อให้เกิดความเสียหายเท่าใด ลูกหนี้ก็รับผิดชอบไปแต่เพียงเท่านั้น ส่วนที่เหลือถ้าเจ้าหนี้เป็นผู้ก่อให้เกิดขึ้น เจ้าหนี้เองก็ต้องเป็นผู้รับผิดชอบ

ตัวอย่าง ก.จ้าง ข.สร้างบ้าน โดย ก.จะเป็นผู้จัดหาอุปกรณ์การก่อสร้างให้ สัญญากันว่า ข.จะก่อสร้างบ้านให้เสร็จภายใน 2 เดือน นับแต่ ก.ได้ส่งมอบอุปกรณ์การก่อสร้าง ให้ ปรากฏว่า ก.ได้จัดส่งอุปกรณ์การก่อสร้างให้ช้ากว่ากำหนด 1 เดือน จึงเป็นเหตุให้ ข.สร้าง บ้านให้ ก.เสร็จช้ากว่ากำหนด 2 เดือน ทั้งนี้ การที่ ข.สร้างบ้านเสร็จช้ากว่ากำหนด เป็นเพราะ ความผิดของ ก.ด้วย ที่จัดส่งอุปกรณ์การก่อสร้างให้ช้ากว่ากำหนด 1 เดือน จึงเป็นความผิดของ ทั้งสองฝ่าย กรณีดังกล่าว ถ้า ก.จัดหาอุปกรณ์ได้ทันตามเวลาดำหนด ข.ก็จะสร้างบ้านเสร็จช้า กว่ากำหนด เพียง 1 เดือนเท่านั้น เพราะฉะนั้น การที่บ้านเสร็จช้าไปอีก 1 เดือนนั้น ก.มี ส่วนผิดอยู่ด้วยที่จัดส่งอุปกรณ์ให้ช้ากว่ากำหนด 1 เดือน ในส่วนที่เป็นความผิดของ ก.นี้ ก.จึง ไม่อาจจะเรียกค่าสินไหมทดแทนจาก ข.ได้ ก.จะเรียกได้เฉพาะส่วนที่เป็นความผิดของ ข.อย่าง แท้จริงเท่านั้น

ฎีกา 463/2503 กรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยความประมาทเลินเล่อของทั้งโจทก์และจำเลย กฎหมายกำหนดให้พิจารณาถึงพฤติการณ์ด้วยว่า ฝ่ายโจทก์หรือฝ่ายจำเลยเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายยิ่งหย่อนกว่ากันเพียงไร แล้วให้ศาลกำหนดค่าสินไหมทดแทนสูงค่าตามส่วนแห่งความยิ่งหย่อนของผู้มีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายนั้น

ฎีกา 1369/2514 จำเลยถูกฟ้องคดีอาญาหาว่าขับรถโดยประมาท จนรถยนต์ของโจทก์เสียหาย ศาลพิพากษาลงโทษ คดีถึงที่สุดไปแล้ว โจทก์มาฟ้องคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายฐานละเมิด จำเลยต่อสู้ว่าเหตุที่รถชนกันเกิดจากความประมาทของคนขับรถโจทก์ ทั้งนี้ แม้ประเด็นที่ว่าจำเลยประมาทหรือไม่ ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาคดีอาญา แต่ยังมีประเด็นที่จะต้องนำสืบต่อไปว่า ฝ่ายโจทก์มีส่วนร่วมประมาทด้วยหรือไม่ เพื่อกำหนดจำนวนค่าเสียหายที่จะต้องชดใช้ให้กัน

ฎีกา 320/2522 ผู้ยื่นใบประกวดราคาไม่มาทำสัญญาตามกำหนด ต้องถูกปรับตามที่ระบุในใบประกวดราคา รวมทั้งค่าที่ผู้รับใบประกวดราคาต้องซื้อของแพงขึ้นด้วย ตามที่ระบุในใบประกวดราคา แต่ศาลลดจำนวนลงได้ตามที่ผู้รับใบประกวดราคาไม่ซื้อ ตามราคาที่เหมาะสมต่ำกว่าราคาที่เราประกวดใหม่

ฎีกา 2797/2522 สัญญาติดตั้งหม้อต้มน้ำตาล เสร็จใน 290 วัน นับแตลงนามในสัญญา ผู้ชายประกบเครื่องนี้ชนโลกชนจนมาติดตั้ง แต่ผู้ซื้อไม่สามารถให้ผู้ชายเข้ามาติดตั้งได้ ท้องทักวันที่ผู้ซื้อขัดข้องนี้ออกจากกำหนดในสัญญาจนปรับผู้ชายเป็นรายวัน

ฎีกา 2145/2523 โจทก์จ้างจำเลยก่อสร้างอาคาร โดยให้จำเลยลงมือก่อสร้างไปก่อนที่จะได้รับอนุญาตจากเทศบาล ต่อมาแบบแปลนที่เทศบาลอนุญาตมีรายการผิดไปจากที่ได้ลงมือก่อสร้างไปแล้ว โจทก์จำเลยต้องร่วมกันเฉลี่ยความเสียหายอันเกิดเนื่องจากการก่อสร้างผิดแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต

วรรคสอง เป็นกรณีที่ผู้เสียหายมีส่วนผิดโดยการละเลยไม่เตือนลูกหนี้ หรือละเลยไม่ขานรับค้ำประกัน หรือบรรเทาความเสียหาย ซึ่งตามวรรคสองนี้ได้บัญญัติถึงกรณีที่ใหญ่เสียหาย

ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยเพียงแต่ผู้เสียหาย

1. ละเลยไม่เตือนลูกหนี้หรือผู้ถึงขั้นตรายแห่งการเสียหายอันเป็นอย่างร้ายแรง
ฉกฉวย ซึ่งลูกหนี้ไม่รู้หรือไม่อาจรู้ได้ หรือ

2. ละเลยไม่นำทรัพย์สินไปคุ้มครอง หรือบรรเทาความเสียหายนั้น

การละเลยของผู้เสียหายเช่นที่กล่าวข้างต้น นี้ถือว่าเท่ากับผู้เสียหายมีส่วน
ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นเหมือนกัน ในการคดีคำวินิจฉัยใหม่ทดแทนความเสียหายกัน จึงต้องพิจารณา
ตามความในวรรคแรกของมาตรา 223 นี้ด้วย กรณีของการ " ละเลยไม่เตือนลูกหนี้ " นั้น
หมายความว่า เจ้าหนี้พอที่จะเตือนให้ลูกหนี้รู้ถึงอันตรายได้แต่เจ้าหนี้ไม่ได้เตือน จึงถือว่าเป็น
เป็นการละเลย ตัวอย่างเช่น ก.จ้าง ข.ส่งของไปยังทางจังหวัด 5 กลอง โดยมิได้แจ้งให้
ข.ทราบว่า ของข้างในกล่องนั้นเป็นพวกเครื่องถ้วยชาม จาน กระเบื้อง ปรากฏว่าเมื่อของส่ง
ถึงที่หมาย ของนั้นได้แตกเสียหายหมด ก.จึงเรียกคำวินิจฉัยใหม่ทดแทนความเสียหายจาก ข. ทั้งนี้
ถือว่า ก.มีส่วนก่อให้เกิดความเสียหายด้วย เนื่องจากละเลยไม่เตือนให้ ข.รู้ถึงอันตรายแห่ง
การเสียหายอันเป็นอย่างร้ายแรงฉกฉวย ซึ่งถ้า ก.เตือนให้ ข.รู้ว่าข้างในกล่องคือของที่อาจแตก
ได้ง่าย ข.ก็คงจะได้ใช้ความระมัดระวังมากขึ้น คำวินิจฉัยใหม่ที่ ข.จะต้องรับผิดชอบ ก.จึง
ควรที่จะลดลงตามส่วน

กรณีผู้เสียหายละเลยไม่นำทรัพย์สินไปคุ้มครอง หรือบรรเทาความเสียหายก็เช่นเดียวกัน
คือเป็นเรื่องที่ผู้เสียหายพอที่จะทำได้แต่ก็ไม่ทำ จึงถือว่าเป็นการละเลย คำว่า " ละเลย
ไม่นำทรัพย์สินไปคุ้มครอง " หมายความว่า หากผู้เสียหายไม่มีการป้องกันแล้ว ความเสียหายก็จะไม่
เกิดขึ้น แต่เพราะเหตุที่ผู้เสียหายละเลยไม่นำทรัพย์สินไปคุ้มครองความเสียหายจึงได้เกิดขึ้น ส่วนคำว่า
" บรรเทาความเสียหาย " หมายความว่า ความเสียหายได้เกิดขึ้นแล้ว แทนที่ผู้เสียหายจะได้
ช่วยบรรเทาความเสียหายมิให้ลุกลามมากขึ้นต่อไป แต่กลับละเลยไม่บรรเทาความเสียหายจึงกล่าว
ทำให้ความเสียหายเกิดขึ้นมากกว่าเดิม จึงถือว่าผู้เสียหายมีส่วนก่อให้เกิดความเสียหายที่มาก
ขึ้นนั้นด้วย ในการคดีคำวินิจฉัยใหม่ทดแทนจึงควรที่จะลดลงมาตามส่วน

ตัวอย่าง ก. ชัมรดยนต์ชัมรดยนต์ของ ข. เสียหายโดยความประมาทเลินเล่อ
ข. ไม่นำรดยนต์ของตนไปเช่าดูซ่อม แต่กลับจอดทิ้งเอาไว้กลางแจ้งตากแดดตากฝนจนเป็น
เหตุให้รถนั้นได้รับความเสียหายมากกว่าเดิม การที่ ข. หังรถไว้เช่นนั้น ถือเป็นการละเลย
ไม่บรรเทาความเสียหายดังกล่าว ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น ข. มีส่วนก่อให้เกิดด้วย
ทั้งนั้น ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย ก็จำเป็นที่ควรจะต้องตามส่วนความผิด
ของ ข. ด้วย

ฎีกา 1312/2501 ผู้ขอมีคดีสัญญาไม่มารับหนังสือที่ขอ ผู้ชายปล่อยให้ละเลย
ไม่จัดการตามควรเพื่อให้เสียหายแน่นอน จึงมีส่วนทำผิด ผู้ชายควรไต่ค่าเสียหายเพียงครึ่งหนึ่ง

ฎีกา 624/2515 จำเลยซึ่งเป็นผู้ชัมรดยนต์โดยสาร ทราบว่าโจทก์ขึ้นเกาะห้อย
โหนมันไทรที่ตนกำลังซมอยู่ โดยตัวโจทก์ขึ้นออกไปนอกรถ แล้วจำเลยยังคงชัมรถต่อไป โดย
ไม่จัดการมีไหม้การเกาะห้อยโหนเช่นนั้นเสียก่อน ถือได้ว่าจำเลยกระทำโดยประมาท

การที่โจทก์ขึ้นเกาะห้อยโหนมันไทรโดยสาร ถือว่าโจทก์เองมีส่วนประมาท
อยู่ด้วย

" อนึ่ง บทบัญญัติแห่งมาตรา 220 นั้น ท่านให้เข้ามาบังคับด้วยโดยอนุโลม "
หมายความว่า กรณีที่ผู้เสียหายมีส่วนในการทำความเสียหาย หรือกรณีเรื่องการละเลยไม่เตือน
ลูกหนี้ หรือการละเลยไม่ช่วยขับไล่ หรือไม่บรรเทาความเสียหาย ดังใดกล่าวมาแล้วข้าง
นั้น ไม่ได้จำกัดว่าเฉพาะแต่เป็นการกระทำหรือเป็นการละเลยของเจ้าหนี้เท่านั้น แต่ให้หมาย
ความรวมถึงการกระทำหรือการละเลยของตัวแทนหรือของบุคคลที่เจ้าหนี้ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่แทน
ตนด้วย ซึ่งถือเสมือนว่าเป็นการกระทำหรือเป็นการละเลยของเจ้าหนี้เอง ดังนั้น เจ้าหนี้จึงต้อง
รับผิดชอบด้วย

มาตรา 224 " หนี้เงินนั้น ท่านให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลานิติกร้อยละเจ็ดครึ่ง
ต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้น โดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันสมควรด้วยกฎหมาย

ก็ให้คงส่งคอกเบี้ยต่อไปตามนั้น

ท่านห้ามมิให้คอกเบี้ยซ้อนคอกเบี้ยในระหว่างฉันทัด

การพิสูจน์ค่าเสียหายอย่างอื่นนอกกว่านั้น ท่านอนุญาตให้พิสูจน์ได้ "

คำอธิบาย ในเรื่องหนี้เงินนั้น เมื่อลูกหนี้ฉันทัดชำระหนี้ ลูกหนี้จะต้องเสียคอกเบี้ยให้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นค่าสินไหมทดแทนความเสียหายเช่นกัน แต่กรณีของคอกเบี้ยนั้นต่างกับค่าสินไหมทดแทนความเสียหายอันเกิดแก่การไม่ชำระหนี้ตามมาตรา 215 ทั้งนี้ เพราะในเรื่องของหนี้เงินนั้น เจ้าหนี้ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ความเสียหายเหมือนอย่างในเรื่องอื่น โดยหนี้เงินนั้นกฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนเลยว่าเจ้าหนี้ย่อมต้องเสียหาย และกฎหมายกำหนดอัตราคอกเบี้ยไว้เป็นพิเศษแน่นอนจนเลยว่าตามปกติให้คอกเบี้ยร้อยละ 7 ครั้งต่อปีในระหว่างเวลาที่มีการฉันทัด โดยไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดกันเอาไว้ก่อนล่วงหน้าในสัญญาเลยว่าถ้าฉันทัดจะต้องเสียคอกเบี้ยกัน จึงถือได้ว่าหนี้เงินนั้น เมื่อลูกหนี้ฉันทัด เจ้าหนี้ก็ย่อมมีสิทธิเรียกคอกเบี้ยได้โดยอาศัยบทบัญญัติแห่งมาตรา 224 นี้ได้ทันที

คำว่า " หนี้เงิน " ตามมาตรานี้ ไม่ได้หมายความจำกัดเฉพาะหนี้เงินอันเกิดแต่สัญญากู้ยืมเงินกันเท่านั้น แต่ยังหมายความถึงหนี้เงินอันเกิดจากมูลสัญญาอื่น ๆ อีกด้วย เช่น หนี้เงินจากสัญญาซื้อขาย จากสัญญาจ้างแรงงาน จ้างทำของ เช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อ หรือจากมูลหนี้อย่างอื่น เช่น ละเมิด ลากผิดผิดได้ จัดการงานนอกสั่ง เป็นต้น ซึ่งโดยหลักทั่วไปตามมาตรา 224 นี้เมื่อกู้หนี้ฉันทัดชำระหนี้เงิน เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิเรียกคอกเบี้ยได้ร้อยละ 7 ครั้งต่อปี ในระหว่างเวลาที่ฉันทัด ตัวอย่างเช่น ก. กู้ยืมเงิน ช. ไป 1,000 บาท กำหนดชำระในวันที่ 20 กรกฎาคม 2528 ดังนี้ ถ้า ก. ฉันทัดไม่ชำระเงิน ช. ย่อมมีสิทธิเรียกคอกเบี้ยจาก ก. ได้ร้อยละ 7 ครั้งต่อปี จากเงินต้น 1,000 บาท นับแต่วันที่ ก. ฉันทัดเป็นต้นไปจนกว่าจะได้ชำระหนี้ นั้น ทั้งนี้ โดยไม่จำเป็นว่า จะต้องมีการกำหนดกันไว้ในสัญญาว่าจะเรียกคอกเบี้ยกันได้ถ้าฉันทัด ถือว่า เมื่อกู้หนี้ฉันทัดเมื่อใดเจ้าหนี้ก็มีสิทธิเรียกคอกเบี้ยได้โดยทันที โดยบทบัญญัติของกฎหมายตามมาตรา 224

กรณีการเรียกดอกเบี้ยกันร้อยละ 7 ครั้งต่อปี ตามความในมาตรา 224 นี้ เป็นการเรียกในกรณีปกติโดยทั่วไป อาจจะมีปัญหาว่าถ้ากรณีที่มีการกำหนดดอกเบี้ยกันไว้ในสัญญา แต่ต่ำกว่าร้อยละ 7 ครั้งต่อปี กรณีดังกล่าวนี้เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ดอกเบี้ยในช่วงผิดนัด จะเป็นประการใด คำตอบก็คือ ในช่วงระหว่างผิดนัด เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยร้อยละ 7 ครั้งต่อปี ตามมาตรา 224 เช่น ก.กู้เงิน ข. 1,000 บาท กำหนดดอกเบี้ย ร้อยละ 5 ต่อปี ถ้า ก.ผิดนัดชำระหนี้ นับแต่วันผิดนัดเป็นต้นไป ก.ต้องเสียดอกเบี้ยให้ ข.ร้อยละ 7 ครั้งต่อปี เว้นแต่ถ้าในสัญญาผู้ยืมกำหนดกันเอาไว้อย่างชัดแจ้งว่า ถ้า ก.ลูกหนี้ผิดนัดก็ให้เสียดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี เช่นนั้นก็คงให้เป็นไปตามข้อตกลงของคู่กรณีนั้น

ฎีกา 1272/2501 การยืมเงินมิได้กำหนดดอกเบี้ย ศาลให้เสียดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ผิดนัดเป็นต้นไปร้อยละ $7\frac{1}{2}$ ต่อปี เมื่อวันที่ทวงถามและวันที่ผิดนัดไม่ปรากฏว่าเป็นวันใด ศาลพิพากษาให้ตั้งแต่วันที่ฟ้องเป็นต้นไป

ฎีกา 901/2505 หนี้เงินตามเช็คที่ธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินนั้น จะคิดดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินเป็นต้นไป จะคิดดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ลงในเช็คหาได้ไม่

ฎีกา 393/2518 ดอกเบี้ยในต้นเงินตามเช็คที่ธนาคารปฏิเสธการชำระเงิน คิดตั้งแต่วันที่ยื่นเช็ค ไม่ใช่วันที่ลงในเช็ค แต่ไม่ไต่ยื่นเช็คในวันนั้น

ฎีกา 873/2518 สัญญาขอที่สวนให้ทำกินต่างดอกเบี้ย ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่า โจทก์ไม่มีสิทธิทำกินต่างดอกเบี้ยต่อไปตั้งแต่วันที่ศาลพิพากษา ให้จำเลยเสียดอกเบี้ยร้อยละ $7\frac{1}{2}$ ต่อปี จนกว่าจะชำระเสร็จ อันฎีกาไม่มีข้อโต้แย้งว่าโจทก์มีสิทธิทำกินต่างดอกเบี้ยต่อไปหรือไม่ จึงต้องถือตามศาลอุทธรณ์วินิจฉัย จำเลยต้องเสียดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่พิพากษา ส่วนการทำกินต่างดอกเบี้ย เมื่อพิพากษาแล้วต่อไปไม่สืบสวน เป็นคนละเรื่องกัน

ฎีกา 1178/2519 โจทก์ให้จำเลยกู้เงินโดยเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานั้น ดอกเบี้ยเป็นโมฆะ แต่ตาม ป.พ.พ. มาตรา 224 จำเลยต้องรับผิดชอบใช้ดอกเบี้ยร้อยละ $7\frac{1}{2}$ ต่อปีในต้น

เงินกู้ให้โจทก์ในระหว่างที่จำเลยผิดนัด

ฎีกา 2654/2519 ศาลกำหนดให้จำเลยชำระเบี้ยปรับแก่โจทก์เพราะผิดสัญญาแล้ว จำเลยยังต้องเสียดอกเบี้ยในเงินจำนวนนั้นตั้งแต่วันฟ้องอีกด้วย

ฎีกา 1914/2520 โจทก์ขอคืนภาษี จำเลยไม่คืนให้ ถือได้ว่าจำเลยผิดนัดต้องเสียดอกเบี้ย ตาม ป.พ.พ. มาตรา 224

ฎีกา 811/2524 เมื่อจำเลยไม่จ่ายค่ารถเขยให้โจทก์เมื่อเลิกจ้าง จึงถือได้ว่าจำเลยผิดนัดตั้งแต่วันที่จำเลยเลิกจ้างโจทก์ ค่ารถเขยเป็นหนี้เงิน โจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยนับแต่วันผิดนัด ตาม ป.พ.พ. มาตรา 224

ส่วนกรณีที่ว่า " ถ้าเจ้าหนี้เอาจะเรียกดอกเบี้ยที่สูงกว่านั้น โดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันสมควรตามกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น " หมายความว่า ถ้าเจ้าหนี้มีสิทธิจะเรียกดอกเบี้ยที่สูงกว่าร้อยละ $7\frac{1}{2}$ ต่อปี โดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันสมควรตามกฎหมายแล้วก็ต้องคิดดอกเบี้ยกันตามนั้น ไม่ต้องลดดอกเบี้ยให้เป็นร้อยละ $7\frac{1}{2}$ ต่อปี ตัวอย่างเช่น ก.กู้เงิน ช.ไป 1,000 บาท กำหนดดอกเบี้ยในการกู้ยืมอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ระยะเวลาชำระหนี้ 6 เดือน ถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระ แต่ ก.ผิดนัด เช่นนั้นนับแต่วันที่ ก.ผิดนัดเป็นต้นไป จนถึงเวลาชำระหนี้ ก.ต้องเสียดอกเบี้ยให้ ช.ในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ต่อไปตามเดิม (ไม่ใช่ร้อยละ $7\frac{1}{2}$ ต่อปี) " เหตุอย่างอื่นอันสมควรตามกฎหมาย " นี้ ส่วนใหญ่จะเป็นเหตุจากสัญญา รวมทั้งข้อตกลงที่คู่กรณีได้ทำกันไว้ เช่นตกลงกันไว้ว่า ถ้าผิดนัดให้เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดโค ร้อยละ 12 ต่อปี หรือร้อยละ 15 ต่อปี ก็ต้องเป็นไปตามนั้น แต่อย่างไรก็ตาม อัตราดอกเบี้ยที่จะเรียกกันได้นั้น จะต้องเป็นอัตราที่สมควรตามกฎหมายด้วย หากข้อตกลงกฎหมายแล้วก็ไม่อาจจะบังคับให้เป็นไปตามมาตรา 224 นี้ได้ เช่น กรณีการกู้ยืมทั่ว ๆ ไป ป.พ.พ. มาตรา 654 บัญญัติไว้ว่า " หานห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละ 15 ต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยไว้เกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละ 15 ต่อปี " ประกอบกับ พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ย

เกินอัตรา พ.ศ.2475 มาตรา 3 กำหนดว่า ผู้ใดให้ผู้อื่นยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ คือเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี (ตาม ป.พ.พ. มาตรา 654) แล้ว ทองระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น ถึงแม้ว่า ในมาตรา 654 จะได้กำหนดว่า ถ้าได้กำหนดดอกเบี้ยไว้เกินร้อยละ 15 ต่อปี ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละ 15 ต่อปี ก็ตามแต่การเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี นั้นถือว่าเป็นการชักต่อ พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราดังกล่าว จึงถือว่าในกรณีที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้เกินร้อยละ 15 ต่อปีแล้วในส่วนที่เป็นดอกเบี้ยทั้งหมดถือเป็นโมฆะ คือเรียกกันไม่ได้ จะเรียกกันไม่ได้เฉพาะเงินต้นเท่านั้น (เช่นตามฎีกา 1178/2519 พิจารณาไว้ว่าการกู้เงินโดยเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานั้น ดอกเบี้ยเป็นโมฆะ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 224 จำเลยต้องรับผิดชอบดอกเบี้ยร้อยละ $7\frac{1}{2}$ ต่อปีในต้นเงินกู้ให้โจทก์ในระหว่างที่จำเลยผิดนัด) ดังนั้น ในกรณีที่มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยในการยืมเงินกันไว้เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด คือเกินร้อยละ 15 ต่อปีแล้ว ก็ถือว่าดอกเบี้ยตกเป็นโมฆะ ซึ่งเมื่อนำมาปรับเข้ากับกรณีของ ป.พ.พ. มาตรา 224 แล้ว ก็ถือว่า ถ้าเป็นอัตราดอกเบี้ยที่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดก็จะนำมาเรียกกันตาม มาตรา 224 ไม่ได้ ดังนั้น เมื่อเกิดกรณีลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้ก็จะเรียกดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละ $7\frac{1}{2}$ ต่อปีเท่านั้น (ฎีกา 1178/2519 ขางคน)

วรรคสองของมาตรา 224 กำหนดว่าห้ามมิให้เจ้าหนี้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด ทั้งนี้ก็เพื่อมิให้เป็นภาระแก่ลูกหนี้มากเกินไป แต่การที่เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะคิดดอกเบี้ยกับลูกหนี้ได้ ในกรณีทั่วไปร้อยละ $7\frac{1}{2}$ ต่อปีในระหว่างเวลาที่ผิดนัดก็ถือว่าเป็นธรรมกับทุกฝ่ายพอสมควรแล้ว ดังนั้น ถ้าหากจะให้เจ้าหนี้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยได้ก็อาจจะเป็นการที่มากเกินไปแก่ลูกหนี้ และคำว่า " คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ย " ก็หมายความถึงการคิดดอกเบี้ยจากดอกเบี้ยที่ค้างชำระนั่นเอง ซึ่งตามวรรคสองนี้ยอมทำไม่ได้

ตัวอย่าง เป็นหนี้กัน 1,000 บาท ปรากฏว่าลูกหนี้ผิดนัด นับตั้งแต่วันที่ผิดนัดเป็นต้นไป เจ้าหนี้ยอมมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยจากลูกหนี้ได้ร้อยละ $7\frac{1}{2}$ ต่อปี ถ้าสมมุติว่าลูกหนี้ผิดนัดมาจนครบ 1 ปี ดังนี้ ก็คิดเป็นดอกเบี้ยเท่ากับ 75 บาท จากเงินต้น 1,000 บาท ดังนี้ เมื่อเริ่มต้น

ในปีที่ 2 ซึ่งลูกหนี้ยังผิดนัดอยู่เจ้าหนี้จะคิดดอกเบี้ย จากดอกเบี้ยที่ค้างชำระอยู่ในปีก่อนคือ 75 บาท ไม่ได้ คงมีสิทธิแค่เรียกดอกเบี้ยร้อยละ $7\frac{1}{2}$ ต่อปี ท่อไปจากเงินต้น 1,000 บาทเก็บนั้นเท่านั้น

ฎีกา 1887/2506 แม้ในสัญญา เบิกเงินเกินบัญชีจะมีข้อความว่าถ้าผู้เบิกเงินเกินบัญชี ไม่ส่งดอกเบี้ย (ในอัตราร้อยละ 8 ต่อปี) ผู้เบิกเงินเกินบัญชียอมให้ดอกเบี้ยที่ค้างชำระนั้นนับทบ เข้ากับจำนวนเงิน เบิกเกินบัญชีที่ค้างชำระเป็นคราว ๆ ไปก็ดี แต่ข้อสัญญานี้เป็นข้อตกลงใน การเบิกเงินเกินบัญชี จะนำไปใช้ในกรณีที่มีการผิดนัดไม่ชำระหนี้หาได้ไม่ การที่ธนาคารโจทก์ เจ้าหนี้ขอให้จำเลยซึ่งเป็นผู้ค้าประกันการ เบิกเงินเกินบัญชีของลูกหนี้รับผิดชอบดอกเบี้ยทบต้นต่อไป นับแต่วันฟ้องนั้น เป็นการที่โจทก์คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด ซึ่ง ป.พ.พ. มาตรา 224 วรรคสองห้ามไว้

ฎีกา 719/2507 เมื่อธนาคารทวงถามหนี้จากผู้ค้าประกันให้ของรับผิดชอบแล้ว ธนาคาร จะคิดดอกเบี้ยทบต้นต่อไปนับแต่วันผู้ค้าประกันไม่ชำระหนี้ตามที่ถูกทวงถามแล้วหาได้ไม่ เพราะมีการ ผิดนัดขึ้นแล้ว ท่องห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา 224 วรรคสอง

ฎีกา 608/2518 คู่กรณีทำสัญญาประนีประนอมยอมความขอหนี้เงินกับดอกเบี้ยที่ค้าง ชำระเป็นต้นเงินและให้คิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินนั้นอีก ดังนั้น แม้จำนวนต้นเงินนี้มีดอกเบี้ยเต็มรวม อยู่ด้วย ก็ไม่เป็นการคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ย ตาม ป.พ.พ. มาตรา 224 วรรคสอง

วรรคสามของมาตรา 224 กำหนดว่า ถ้ากรณีการผิดนัดของลูกหนี้นั้น เป็นเหตุให้ เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายอย่างอื่น ยิ่งกว่าดอกเบี้ยซึ่งกฎหมายได้บัญญัติเอาไว้ในวรรคก่อน ๆ นั้นแล้ว เจ้าหนี้สามารถพิสูจน์ความเสียหายอย่างอื่นที่มากกว่านั้นได้ และเมื่อพิสูจน์ได้ก็เรียก ค่าเสียหายที่เพิ่มขึ้นนั้นได้

ตัวอย่าง ก.ให้ ข.กู้เงินไป โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี โดยมีข้อตกลง กันว่าจะต้องชำระคืนในวันที่ 30 สิงหาคม 2528 ทั้งนี้ เพราะ ก.จะเอาเงินจำนวนนี้ไปให้ ค. กู้ต่อในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 15 ต่อปี ครั้นถึงกำหนดชำระ ข.ผิดนัด ดังนั้น นอกจาก ก.จะมีสิทธิ

ได้รับดอกเบี้ยจาก ข. ร้อยละ 8 ต่อปีแล้ว ยังมีสิทธิจะเรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 7 ต่อปี
ที่ ก. ควรได้รับ ถ้าหากไม่มีการนิรโทษโดยการนำไปให้ ก. ฎ จึงถือเป็นค่าเสียหายอย่างอื่นที่
มากขึ้น นับแต่วันนิรโทษ ก. จึงมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยจาก ข. ได้ร้อยละ 15 ต่อปี

มาตรา 225 " ถ้าลูกหนี้จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อราคาวัตถุอันได้เสื่อมเสีย
ไประหว่างนิรโทษคดี หรือวัตถุอันไม่อาจส่งมอบได้เพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันเกิดขึ้นระหว่าง
นิรโทษคดี ท่านว่าเจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยในจำนวนที่จะต้องใช้เป็นค่าสินไหมทดแทน คิคตั้งแต่เวลา
อันเป็นฐานที่ตั้งแห่งการประมาณราคานั้นก็ได้ วิธีเดียวกันนี้ ท่านให้ใช้ตลอดถึงการที่ลูกหนี้จำ
ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่ราคาวัตถุตกต่ำเพราะวัตถุนั้นเสื่อมเสียลงในระหว่างเวลาที่นิร
โทษคดีนั้นด้วย "

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นเรื่องการเรียกดอกเบี้ยจากจำนวนเงินที่ลูกหนี้จะต้องใช้เป็น
ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งก็เป็นผลที่ต่อเนื่องมาจากมาตรา 224 ด้วย กล่าวคือ ตามมาตรา 224 นั้น
ถ้าลูกหนี้ผิดชำระหนี้ ในหนี้เงินยืมเรียกดอกเบี้ยจากลูกหนี้ได้ กรณีค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้จะ
ต้องชดใช้ให้แก่เจ้าหนี้ตามมาตรา 225 นั้น ก็มีค่าเป็นหนี้เงินอย่างหนึ่ง เจ้าหนี้จึงย่อมจะมี
สิทธิเรียกดอกเบี้ยจากค่าสินไหมทดแทนนั้นได้ด้วย ส่วนอัตราดอกเบี้ยก็ให้ใช้อัตราร้อยละ 7½ ต่อปี
โดยอนุโลมใช้ตามมาตรา 224 ประกฏกับหลักกฎหมายในมาตรา 7

ค่าสินไหมทดแทนที่จะเรียกได้ตามมาตรา 225 นั้นได้แก่ ค่าสินไหมทดแทน เพื่อราคา
วัตถุในกรณีวัตถุได้เสื่อมเสียไประหว่างนิรโทษคดี หรือเพื่อราคาวัตถุอันไม่อาจส่งมอบได้เพราะเหตุ
อย่างใดอย่างหนึ่งอันเกิดขึ้นในระหว่างนิรโทษคดี เช่น การสูญหายไป รวมทั้งค่าสินไหมทดแทนเพื่อการ
ที่ราคาวัตถุได้ตกต่ำลง เพราะเหตุที่วัตถุนั้นได้เสื่อมเสียลง (ในบางส่วน) ในระหว่างเวลาที่นิร
โทษคดีนั้นด้วย ตัวอย่างของกรณีราคาวัตถุตกต่ำลงเรณจะต้องส่งมอบเครื่องลายครามกัน แต่กลับนิรโทษ
แล้วภายหลังก็ทำให้เครื่องลายครามนั้นร้าวหรือมีตำหนิ เช่นนี้ ถือว่าทำให้ราคาคงตกต่ำลง เป็นต้น

การเรียกดอกเบี้ยในจำนวนที่จะต้องใช้เป็นค่าสินไหมทดแทนให้ " คิคตั้งแต่เวลา
อันเป็นฐานที่ตั้งแห่งการประมาณราคานั้น " หมายความว่าในการที่ราคาวัตถุอันได้เสื่อมเสียไป

หรือวัตถุดิบไม่อาจส่งมอบได้นั้น ก็ให้คิดราคาตามที่ เป็นอยู่ในวันฉีกฉบับนั้น เป็นฐานที่ตั้งแห่งการกะประมาณราคา ส่วนดอกเบี้ยจะเรียกกันไต่ตั้งแต่เมื่อใดนั้น เห็นว่าควรจะเรียกไต่ตั้งแต่เวลาที่ ถูกหนีฉีกฉบับนั้นเป็นต้นไป

ตัวอย่าง ก. บัณฑิตของ ข. ไปใช้ กำหนดส่งคืนวันที่ 20 กรกฎาคม 2528 ครั้นถึงกำหนด ปรากฏว่า ก. หนีคดี ไม่ส่งมอบรถยนต์คืนให้ ข. ต่อมาวันที่ 30 กรกฎาคม 2528 ก. ให้นำรถยนต์คันดังกล่าวไปขับชนเสาไฟฟ้าจนรถยนต์พังเสียหายหมดทั้งคันหรือ ก. ขับรถไปจอดไว้ในที่ที่ไม่ควรจอด รถยนต์ถูกขโมยลักไปจึงไม่สามารถนำรถยนต์มาส่งคืนให้ ข. ได้ ก. ก็ต้องใช้ราคารถยนต์แก่ ข. สมมุติว่ารถยนต์มีราคา 50,000 บาท ทั้งนี้ ข. มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยร้อยละ $7\frac{1}{2}$ ต่อปี ในจำนวนค่าสินไหมทดแทน 50,000 บาท จาก ก. ได้ โดยคิดตั้งแต่วันที่ ก. หนีคดี คือตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2528 เป็นต้นไป จนกว่าจะไต่ชำระหนี้เสร็จ (ตัวอย่างนี้สำหรับความตอนต้นของมาตรา 225)

หมายเหตุ การที่ถือเอาเวลาฉีกฉบับ เป็นฐานที่ตั้งแห่งการกะประมาณราคา ตามที่อธิบายมาข้างต้นนี้ เป็นการตีความตามอุทาหรณ์ของกรมร่างกฎหมายสำหรับมาตรา 225 ซึ่งได้แสดงไว้อย่างชัดเจนว่า ให้ถือเอาตามเวลาที่ฉีกฉบับ แต่ในบางกรณีก็ปรากฏว่าในช่วงระหว่างวันฉีกฉบับจนถึงวันที่ทรัพย์สินเสียหายไป หรือไม่อาจส่งมอบได้นั้น ราคาของทรัพย์สินได้ขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่คงที่ ตัวอย่างเช่น ก. ขโมยทองคำแท่งของ ข. ไปเมื่อวันที่ 1 มกราคม ก. จึงตกเป็นผู้ฉีกฉบับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม (มาตรา 206) สมมุติว่าในวันฉีกฉบับทองคำแท่งมีราคา 40,000 บาท ต่อมาในวันที่ 1 พฤษภาคม มีราคา 60,000 บาท และในวันที่ 1 กรกฎาคม ซึ่งเป็นวันที่ ก. ได้ทำทองคำแท่งสูญหายไป มีราคา 50,000 บาท เช่นนี้ให้ถือว่าเวลาอันเป็นฐานที่ตั้งแห่งการกะประมาณราคาก็คือ เวลาซึ่งวัตถุดิบมีราคาสูงสุด คือ 60,000 บาท ในวันที่ 1 พฤษภาคม (ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างตามความเห็นของท่านศาสตราจารย์ มรว. เสนีย์ ปราโมช)

¹ ศาสตราจารย์ มรว. เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดียวกัน, หน้า 749